

יום ד' של סוכות – זריזותו של משה רבינו

אושפיזין של משה רבינו

חז"ל יעצו לנו "הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים" (אבות, ה). ביאר מהר"ל (בביאורו על אבות) שהן ארבע תחנות במעשה המצוה. "**עז כנמר**", תחילה שלא יתבייש אדם מלקיים מצוה אע"פ שיש אחרים הלועגים לו. וזו היא זריזות במחשבה, להחליט לעשות. "**קל כנשר**" הוא שלא די לו בהחלטה מחשבתית לבד, אלא יתחיל מיד בפעילות ביצוע המצוה. "**רץ כצבי**" ישתדל בכל כחו לעשות עצם מעשה המצוה במהירות, פן יארע לו איזה עיכוב המונע ממנו ביצוע המצוה. "**גיבור כארי**" להשלים המצוה, להביאה לידי סוף ביצועה [כמו שהארי אינו נרתע מזעקת בני אדם המנסים להציל את השה הנטרף – ישעיה לא, ד]. אמרו במדרש: "כל מעשיהם של צדיקים במהירות" (במדבר רבה י, ה).

אלוף הזריזים היה משה רבינו. הוא שלימד אותנו שבח מדה זו. מובא במדרש ילמדנו (אוצר המדרשים, אייזנשטיין עמ' 227; ילקוט שמעוני, ברכה, רמז תתקס"א) "פְּלִיָּא שְׁכָן" זה משה שהיה זריז כארי [הקופץ על טרפו במהירות הבזק].

"חֲזִיטַי אִישׁ מֵהִיר בְּמִלְאכְתּוֹ? זֶה מֹשֶׁה שֶׁהִיא מֵהִיר בְּמִלְאכְתּוֹ הַמִּשְׁכָּן" (שמות רבה יא, א. עין שם פירוש "יפה תואר" הנדפס על הדף).

וכן היה משה זריז בשריפת העגל (מהר"ל, נתיבות עולם, זריזות, פרק ב).

במלחמת מדין, אמר ה' למשה רבינו "נְקֹזִים נְקִמְתָּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֵת הַמִּדְיָנִים, אַחַר תִּאֶסֶף אֶל עַמִּיךָ" (במדבר לא, ב): כלומר מיד אחרי גמר מלחמה זו, עליו למות כפי שנגזר עליו בחטא מי מריבה. ואע"פ כן, משה לא נשתהה. הודיעו לנו חז"ל: "ואע"פ שנתבשר בשורת מות, לא איחר הדבר אלא נזדרז 'וישלח אותם משה' (מדרש במדבר רבה, כב). ולכן מעיד המקרא "**וַיִּמְסְרוּ מֵאֲלֹפֵי יִשְׂרָאֵל אֶלְפֵי לַמָּטָה שְׁנַיִם עָשָׂר אֶלְפֵי חֲלוּצֵי צְבָא**". (במדבר לא, ה). מי מסר אותם? מפרש רש"י:

(ה) וימסרו - להודיעך שבחן של רועי ישראל [זה משה רבינו] כמה הם חביבים על ישראל. עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר (שמות טז) 'עוד מעט וסקלוני'. ומשמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין, לא רצו ללכת **עד שנמסרו על כרחן** עכ"ל: כלומר היו צריכים לגייס חיילי ישראל בעל כורחם, כי לא רצו להקדים מיתתו של משה רבינו. אבל הוא עצמו לא חש לכך.

עוד מצאנו זריזותו. כי בפרשת מתן תורה והימים שקדמו לו כל עליותיו להרהר היו בהשכמה (רש"י על שמות יט, ג) כי "מצוה הבאה לידך, אל תחמיצינה".

וכל כך היה משה רגיל בזריזותו לקיים מצוות, כי פעם אחת התעכב קצת מלקיים המצוה, וכבר נתבע על כך. כאשר נסע ממדין למצרים כדי לגאול את ישראל, בליווי אשתו וגם שני בניו שהקטן שבהם נולד רק לפני ימים מספר וטרם הספיק למול אותו, ובודאי בדרך אין למול כי זה סכנה לתינוק. אבל כשכבר הגיע לתחנת המלון, בקרבנתם למצרים, הוא טיפל בצרכי המלון תחילה עוד לפני שנגש למול את בנו, וכבר נענש על כך (רש"י על שמות ד, כד. בשם חז"ל).

ביום רביעי של סוכות אנו מקבלים בסוכה שלנו ניצוץ מנשמתו של רועה האומה, משה רבינו. ועלינו ללמוד משהו מזריזותו, ולקנות לעצמנו קיום מדה נעלה זו, מתוך אהבת הבורא. כדברי "מסילת ישרים" (פרק ז):

"ותראה שהאדם אשר תלהט נפשו בעבודת בוראו, ודאי שלא יתעצל בעשיית מצוותיו, אלא תהיה תנועתו כתנועת האש המהירה, כי לא ינוח ולא ישקוט עד אם כילה הדבר להשלימו... ואמנם כבר ידעת, שהנרצה יותר בעבודת הבורא, יתברך שמו, הוא תפֶּץ הלב ותשוקת הנשמה. והוא מה שדוד המלך מתהלל בחלקו הטוב ואומר (תהלים מב, ב): 'כאיל תערוג על אפיקי מים, כן נפשי תערוג אליך אלוהים'... [ועל כל אדם לשאוף לכך] כי תגִּיד בו השמחה הפנימית והחפץ והחמדה... והוא מה שהיה הנביא אומר "אחרי ה' ילכו, כאריה ישאג" (הושע יא, י).